

"ככה לא מזיזים מטופל", חשבת, "ככה מזיזים ערימת חציר". כמה מעט ידעתי

עבור המדריך, זאת היתה המשמרת השישית בשלושה ימים. הוא כבר היה עייף. האוכל שהביא מהבית נגמר והוא התקיים על טחינה ולחם מהמחלקה. כל מה שהוא רצה זה לחזור הביתה. בום! הוא משך את המטופל אליו. "קדימה, למה את מחכה? תוריד לי את הטיטול!"

קשה לקרוא על המציאות בבתי חולים, אני יודעת. לא רק בגלל שלכתוב על זה מוציא את המיץ – אלא גם בגלל שהסביבה לא תמיד רוצה לשמוע. אני חושבת שמעבר להתמסרות הכפויה לחולשה ולפחד שבהיותנו זמניים, המחיר הכבד של שיפור הטיפול הרפואי והארכת תוחלת החיים מאלץ אותנו גם לקחת אחריות.

היום אני כבר לא עובדת בבית חולים, ובכל פעם אני מתכוונת לכתוב כאן על האלטרנטיבה – כי יש טיפול אחר, והוא מעודד ומלא תקווה – המצב בבתי החולים לא נותן לי מנוח. זה נראה לי לא הוגן, משום שגם אם אתחיל לכתוב כאן על העבודה בהוספיס בית, שאליו עברתי מהמחלקה (והאמינו לי, מדובר באוויר לנשימה), בתי החולים עדיין יהיו שם, מאחוריי, עם פחות צוותים, פחות משאבים והרבה יותר מטופלים. לכן, אני ממשיכה לספר עליהם כאן, לפחות בינתיים.

בכל מחלקה יש צוות הדרכה, שאחראי על הדרכת כל האחים והאחיות החדשים במקביל לביצוע עבודתו הרגילה. צוות כזה יודע כבר לזהות מי לא יישארו אפילו חצי שנה במחלקה, ובין כה וכה ברור שחלק מהחדשים לא ישרדו יותר משנתיים בעבודה. הרכבת עוברת ורק המדריכים נשארים במקום – להכיל, לטפל, להדריך, ללמד.

בהתחלה חשבתי שלעולם לא אוכל לעשות אפילו מחצית ממה שהאחיות הוותיקות עושות. מדי פעם שאלתי אחות כזו איך היא ידעה שהגיעה למקום הנכון. התשובה שקיבלתי: "את לא תדעי אף פעם. אם תישארי – זה אומר שאת במקום הנכון."

"איך אוכל לעשות חצי ממה שאתה עושה?" שאלתי את האח-המדריך האהוב עלי. "זאת עבודה קלה, רוטינה", ענה. "את תלמדי אותה וזה יתחיל לשעמם אותך."

התקשיתי להאמין בכך.

האחים הוותיקים ביותר, שעובדים שש-שבע משמרות בשבוע במשך שלוש, ארבע וחמש שנים, יכולים להחזיק מחלקה שלמה עם יד קשורה מאחורי הגב. הם מסיימים את הרוטינה ופונים לטלפונים הסלולריים שלהם - לדבר עם נשותיהם הרחוקות, לתכנן את החופשות הקרבות ולהזמין חדרים בבתי מלון בארץ ובעולם.

לא סתם האחיות הוותיקות בורחות מהארץ ברגע שיש להן הזדמנות לחופשה. אם לא יעשו כן, סביר להניח שהן יקבלו טלפון במהלך החופשה – "בואי לעזור לנו. אחות אחרת חולה ולא תוכל

לבוא, ואנחנו תקועים". פעם תהיתי בקול איך זה שלבית החולים אין מערך של עזרה למקרים כאלה. "פשוט אין", היתה התשובה. "המחלקה צריכה להסתדר וזהו."

באחד הלילות הראשונים שלי כמתלמדת בחדר המוגבר, פגשתי את המטופלת הגדולה ביותר שראיתי מימי. היא היתה עצומה בגודלה, ומצבה לא היה קל בכלל. היא היתה מונשמת ולא היה עבורה מקום במחלקת טיפול נמרץ. ובכל מקרה, היא לא הזדקקה לטיפולים מיוחדים אלא לתחזוקה יומיומית.

באחד הימים ניסינו לגמול אותה מההנשמה. הבטתי בה באושר אחרי ששלפו לה את הצינורית: "תראי אותך, את נושמת!". האושר בעיניה ניצנץ לכל עבר, והגאוה שהיא חשה הפכה את גופה לחיים של אושר מלא בממתקים, חמאה ולחם טוב. אך כעבור שעה היא שוב החלה להתקשות בנשימה.

למשך שעתיים הרופאים עוד היו אופטימיים, אבל המדריך שלי ידע מה מגיע. הוא התפלל שההנשמה החוזרת שלה תתרחש במשמרת הבאה, לא בזו שלו. למגינת ליבו, בסוף המשמרת שלו הוא כבר רכן מעל המטופלת ונאלץ להישאר עוד זמן ממושך כדי להצילה ממוות בטוח.

בתקופת ההנשמה הראשונה של מטופל, מרדימים אותו כדי שהגוף ילמד איך להתמודד עם הצינור שנמצא בגרונו ומאפשר לאוויר להיכנס ולצאת. אחרי זמן מה, מנסים להפחית מעט את התרופות המאלחשות ולאפשר למטופל להישאר בהכרה. אבל המטופלת הענקית היתה מתעוררת בסערה ומנסה לשלוף כל צינור אפשרי. לא היתה ברירה אלא להותיר אותה במצב רדום רוב הזמן. לכן היא נאלצה להישאר בחדר המוגבר של המחלקה שלנו במקום לעבור למוסד סיעודי.

"שלום לך מטופלת יקרה שלי, מה שלומך הבוקר?", הייתי שואלת אותה. עיניה היו מחייכות אליי וסנטריה הרבים השתפלו ברכות על בית החזה שלה. "היום נעשה לך מקלחת, אהובה שלנו". האח-המדריך ואני ניגשנו אל מיטתה. הוא הורה לי לתפוס את הסדין שנמתח מתחתיה ולמשוך אותה לכיווני. השתמשתי בכל הכוח שהיה לי. "את חזקה!", אמר האח-המדריך בפליאה (לימים הבנתי שזה תרגיל חמוד – להחמיא לאחים החדשים על היותם חזקים, חכמים ותותחים, כדי שיצליחו להוציא מעצמם את המיטב).

המטופלת נפלה לכיווני בכל כובד גופה העצום. הבטתי בה וליטפתי את שיערה – "תגישי לי ספוג רטוב, מהר!", אמר המדריך והחל לשטוף את המטופלת בכל חמוקיה. "מגבת, מהר". כעת גלגלנו ותפסנו את המטופלת לכיוון השני. שדיה העצומים רעדו מצד לצד, ידה הכבדה נפלה על המדריך ואיבריה הענקיים המתחככים זה בזה השמיעו קול נפיחה.

"איזה מין עבודה יש לנו? גוף האדם הוא דבר כל כך מצחיק", אמרתי למדריך. הוא התבונן בי בחוסר הבנה והמשיך לנקות את הצואה מבין עכוזיה של המטופלת. אולי אחיות חדשות שחושבות שגוף האדם הוא משעשע הן רק חלק מהדברים המוזרים שהוא נאלץ להיתקל בהם במסגרת העבודה.

באותו לילה נפגשנו למשמרת נוספת, המדריך ואני. הלילה היה אפל והאוויר עמד. החושך היה כבד אבל השעון המשיך לזוז. המדריך גר רחוק מבית החולים, בכפר ליד כרמיאל. מדי שבוע הוא דחס שש משמרות לשלושה ימים, ואת שעות השינה העביר בחדר כלשהו בבית החולים. פשוט

לא היה לו מספיק זמן לחזור הביתה בין משמרת למשמרת. בלילה המדובר כבר נגמר לו האוכל שהביא מהבית, והוא התקיים על פרוסות של לחם אחיד וטחינה שחילקו במחלקה. קודם הוא הספיק לריב עם אשתו בטלפון ועל הדרך למד ממנה שאמא שלו חטפה שפעת.

"בלילה מסדרים את כל הניירות של המטופלים על המיטות. עוברים על כל המדבקות שנמצאות על מכלי הנוזלים של המטופלים ובודקים אם פג תוקפם. אם התוקף פג, מחדשים אותם, כדי שלמשמרת בוקר תהיה דרך יעילה, מהירה ונוחה לחלק תרופות דרך הווריד. בלילות אנחנו עוברים על כל התוכניות של המטופלים, כך שמשמרת הבוקר תתעדכן בכל התוצאות של כל הבדיקות והייעוצים", הסביר לי המדריך.

"אנחנו עוברים על כל ההוראות הרפואיות ומבצעים אותן בשש בבוקר, כדי לא להעיר את המטופלים מוקדם מדי. את צריכה למלא את כל האומדנים, לכתוב דיווח סיעודי קצר ותמציתי, ובשעה אחת אני ואת יוצאים לסדר את כל המטופלים. בשעה ארבע תתחילי לקחת את הסימנים החיוניים של כל המטופלים במחלקה ואני אכין תרופות לכולם, כי לך עוד אין הרשאה לחלק תרופות. תקווי שלא יהיו לנו מטופלים חדשים", אמר, "ושיהיה בהצלחה."

בשעה אחת המתין לי המדריך במרכז המחלקה. לקחנו שלוש עגלות: על אחת מהן מצעים, פיג'מות, טיטולים, וכל דבר שיעזור לנו – מד חום רקטלי, נר אקמול, פדים ומשחות ראשוניות לטיפול בפצעים; העגלה השנייה היא פח שיתמלא בטיטולים ספוגים ומטונפים, וגם תחבושות ישנות על פצעים שיוחלפו בסידור; העגלה השלישית היא מכל כביסה.

עבור המדריך זאת היתה המשמרת השישית בשלושה ימים. הוא כבר היה עייף. כל מה שהוא רצה זה לחזור הביתה. בום! הוא לקח את המטופל אליו. "קדימה, למה את מחכה? תורידי לו את הטיטול!", הורה לי. הסתכלתי עליו במבט מאשים: זה בנאדם. ככה לא מזיזים בנאדם, ככה מזיזים ערימת חציר.

טראח! "תרימי לו את הרגל כבר, אני רוצה למרוח לו שם משחה."

עוד מבט מאשים. כבר לא אכפת לו. שלאק!

"תחזיקי את הסדין מכאן, תרימי אותו לכאן". הרמנו את המטופל מעלה במיטתו. כבר ממש לא נעים מהמטופלים, שנקלעו למתקן ספינת פיראטים בלונה פארק בשתיים לפנות בוקר. רחמים!

בסיום פרק הסידור, הלילה נעשה סמיך יותר ושתיקה מעיקה שררה ביני לבין המדריך. לעולם לא אתנהג כך, חשבתי לעצמי.

כמה מעט ידעתי אז על העבודה במחלקה פנימית.